

Helsingør Kommunes kvalitetsstandard for **§ 101 og sundhedsloven § 141-142 - Social behandling af stofmisbrug**

Godkendt i Social- og Beskæftigelsesudvalget d. 14. marts 2018. Gyldig pr. 1. april 2018

Indsatsen skal altid efterleve [Principper for arbejdet i Center for Særlig Social Indsats](#).

Behandlingen af unge under 18 år gives i henhold til servicelovens § 52, stk. 3 nr. 3 eller nr. 9.

Indledning

Nedenstående indeholder en samlet information til borgerne om de ydelser, der tilbydes, hvis de ønsker behandling for stofproblemer og alkoholproblemer. Kvalitetsstandarden beskriver den service, som borgerne kan forvente at få ved henvendelse om behandling. I Helsingør Kommune skal behandlingsindsatsen, for så vidt det er muligt, foregå i ambulant- eller dagregi.

Formålet med at beskrive og informere om kvalitetsstandarder er at give borgere et overordnet indtryk af indhold, omfang og udførelse af de ydelser, som Helsingør Kommune tilbyder.

Helsingør Rusmiddelcenter varetager den ambulante behandling for borgere med problemer med rusmidler, inklusive den ambulante rusmiddelbehandling af unge under 18 år. Rusmiddelcentret er en selvstændig enhed under Center for Særlig Social Indsats.

Mulighed for frit valg

I lov om social service § 101, stk. 4 beskrives borgerens ret til frit valg i forhold til rusmiddelbehandling. Det betyder, at borgeren har ret til at vælge et alternativt behandlingssted, forudsat at dette opfylder og kan levere det behandlingstilbud, der er visiteret til. I særlige tilfælde kan retten til frit valg dog tilsidesættes eller begrænses hvis hensynet til borgeren taler for det.

Sundhedslovens § 141 giver borgere med alkoholproblemer ret til frit valg af behandlingssted. Der skal imidlertid være tale om et behandlingssted oprettet efter § 141, stk. 3.

Behandlingsgaranti

I Lov om Social Service § 101, stk. 2 og tilsvarende i Sundhedslovens § 141, stk. 2, er der fastsat en behandlingsgaranti på 14 dage. Det betyder, at der højst må gå 14 dage fra borgeren har henvendt sig med ønske om behandling til behandlingen iværksættes.

Servicelovens § 101, stk. 3 og bekendtgørelse nr. 1651 af 13.12.06 fastsætter regler om behandling af unge under 18 år med rusmiddelproblemer.

Målgruppe

Målgruppen omfatter overordnet borgere og deres pårørende, som har problemer med alkohol, hash, kokain, heroin, andre stoffer af morfingruppen, centralstimulerende stoffer og/eller andre afhængighedsskabende rusmidler. Der ydes som udgangspunkt ikke behandling af overforbrug, der skyldes lægeordineret medicin eller indtagelse af præstationsfremmende stoffer.

Behandlingsindsatsen

Målet med behandlingsindsatsen

Behandling har til formål skabe rammer og muligheder for at den enkelte kan ændre sit forbrug af rusmidler og dermed opnå bedre livskvalitet, bedre livsmuligheder, herunder deltagelse i det almindelige samfundsliv. Et centralt element i behandlingsarbejdet er at understøtte den enkelte borgers indsigt i egne ressourcer, og støtte vedkommende i at udnytte disse til at opnå en bedre social og personlig funktion. For de mest belastede borgere ydes endvidere en forebyggende indsats- både social og sundhedsfaglig – med henblik på helbredsmæssig og social skadesminimering.

For nogle borgere vil målet være stoffrihed og ædruelighed, for andre en reduktion af stofforbruget og for andre igen stabilisering og kontrol med storforbruget. Indsatsen omkring den enkelte tilrettelægges individuelt og, hvis det er muligt, i samarbejde med andre aktører, for eksempel familie, sagsbehandler, jobcenter, kriminalforsorg, sygehus, m.m.

Borgere, som har hjemmeboende børn, tilbydes familiesamtaler og der samarbejdes eventuelt med Familierådgivningen og Familiehuset.

For de unge under 18 år vil der altid være tale om et samarbejde med forældrene og Familierådgivningen, der begge skal give samtykke til behandlingen.

Faglig kvalitet

Rusmiddelbehandlingen i Helsingør Kommune varetages af behandlere med en social- eller sundhedsfaglig grunduddannelse på minimum bachelorniveau. Behandlingen tager udgangspunkt i den systemiske og løsningsfokuserede referenceramme suppleret med andre metoder. Medarbejderne har eller får løbende efteruddannelse inden for de forskellige tilgange. Tilbud og indsatser justeres løbende ved hjælp af Feedback Informed Treatment og skal generelt tage afsæt i evidensbaseret praksis og forskningsbaseret viden om virksomme tilbud og metoder på rusmiddelområdet. Dette sker primært med udgangspunkt i undersøgelser og vejledninger fra Center for Rusmiddelforskning ved Aarhus Universitet, Socialstyrelsen og Sundhedsstyrelsen.

Socialtilsyn Hovedstaden har tilsynsforpligtelsen med rusmiddelbehandlingen efter lov om social service § 101.

Monitorering af indsatsen

Rusmiddelcentret indberetter til to nationale databaser:

- Register over stofmisbrugere i behandling (SIB)
- Det Nationale Alkoholbehandlingsregister (NAB)

Derudover dokumenteres behandlingsarbejdet i Sensum Bosted (fra 1. november: KMD Nexus), hvor det også er muligt at trække statistikker. Der følges op på behandlingsplanen en måned efter, at et behandlingsforløb er afsluttet, og igen seks måneder efter at et behandlingsforløb er afsluttet.

For at sikre, at borgeren opnår bedst mulig behandling, benyttes redskabet Feedback Informed Treatment (FIT), som måler på to ting: For det første borgerens oplevelse af egen personlige udvikling og for det andet hvordan borgeren oplever relationen til behandleren. Målingerne bruges til løbende at justere

behandlingen. Måleredskabet er evidensbaseret, og konkret er FIT understøttet af redskabet FIT Platform, leveret af Vestnet.

Helsingør Kommune efterstræber bl.a. at leve op til regeringens mål for social mobilitet, som på rusmiddelområdet lyder som følger:

- Flere af de personer, der afslutter et behandlingsforløb for stofmisbrug, skal være stoffrie eller have et reduceret eller et stabiliseret stofmisbrug. Der skal være færre narkotikarelaterede dødsfald.
- Flere personer i offentlig alkoholbehandling skal afslutte et behandlingsforløb som alkoholfri, med en reduktion i alkoholforbruget eller med relevant henvisning

Brugerinddragelse

Borgeren inddrages i videst muligt omfang på det individuelle plan, og det er således borgeren målsætning, der er styrende for behandlingen. Der afholdes brugermøder i Sundhedsklinikken, hvor brugerne selv kan komme med emner. Brugere kan desuden deltage i visitationsmøder.

Visitationsprocedure

Borgere i Helsingør Kommune kan, uden forudgående visitation, henvende sig på kommunens Rusmiddelcenter ved ønske om rusmiddelbehandling og modtage ambulante behandling. Beslutning om visitation til døgnbehandling træffes af Helsingør Rusmiddelcenter på visitationsmøde for borgere over 18 år, for borgere under 18 år er det Familierådgivningen, der tager stilling til en evt. døgnbehandling.

Borgeren kan deltage i visitationsmødet og fremlægge sit ønske om døgnbehandling, men kan ikke overvære eller deltage i selve beslutningen.

Betaling

Behandling for stofproblemer og alkoholproblemer – herunder medicinsk behandling - er gratis for borgeren.

I forbindelse med døgnbehandling efter servicelovens § 101 opkræves borgeren egenbetaling for opholdsdelen. En døgnbehandling er sammensat af en behandlingsdel og en opholdsdel. Det er på baggrund af opholdsdelen, at egenbetalingen udregnes. Egenbetalingen udregnes på baggrund af borgerens indkomstgrundlag.

Såfremt borgeren, under døgnbehandling, bevarer økonomiske forpligtigelser til husleje, opkræves der ikke egenbetaling for ophold - men alene for kost, vask, m.v.

Typer af behandlingstilbud

Anonymt gruppebehandlingstilbud

Efter lov om social service § 101 a.: "Kommunalbestyrelsen skal tilbyde anonym, ambulante behandling af stofmisbrug til personer, der har et behandlingskrævende stofmisbrug, men som ikke har andre sociale problemer, hvortil der ydes hjælp efter afsnit V."

Målgruppe: Tilbuddet henvender sig til borgere fra 18 år og op efter, som udelukkende har en rusmiddelproblematik. Som udgangspunkt skal borgeren have tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet.

Formål: Formålet med tilbuddet vil være at kunne tilbyde hjælp til disse borgere, og kunne forebygge at der bliver udviklet andre sociale problemstillinger.

Hvor og hvornår? Gruppetilbuddet forløber over 14 mandage kl. 16.00 - 18.00. Her vil borgeren møde andre med tilsvarende udfordringer. Der løbende tilgang under hele forløbet. Henvendelse vedr. tilbuddet skal ske på mobilnummer: 41 86 06 24.

Ambulante behandlingstilbud til borgere over 25 år

Sammensætningen af alle behandlingstilbud tager udgangspunkt i den enkeltes problemstillinger, situation, ressourcer og ønsker. Uafhængigt af valg af behandlingstilbud samarbejdes med relevante samarbejdspartner med henblik på deltagelse i det almindelige samfundsliv.

Der er følgende tilbud:

Anonym rådgivning: Borgeren tilbydes tre anonyme samtaler, såfremt der ikke skal ordineres medicin.

Ambulant afrusning: Tilrettelægges individuelt. Der laves en vurdering af abstinens. Vurdering danner grundlag for, om afrusningen kan foregå ambulant eller om afrusningen kræver hospitalsindlæggelse. Afruses borgeren ambulant, skal borgeren påregne dagligt frem møde så længe afrusningen står på.

Medicinsk behandling: Substitutionsbehandling, stabilisering og nedtrapning, vaccination Hepatitis A+B, vejledning og rådgivning om smitte og forebyggelse vedr. Hepatitis m.m.

Nada-øreakupunktur: Der kan dæmpe uro og abstinenser

Udredning/indskrivning: Der foretages en grundig udredning af borgerens samlede situation, sociale, fysiske og psykiske forhold, som udmunder i en behandlingsplan.

Ad-hoc behandling: Ad-hoc behandling er et minimumstilbud om løbende socialfaglig støtte til klienter i medicinsk behandling i henhold til behandlingsplan. Kontakten til borgerne foregår ofte i sammenhæng med medicinudlevering.

Støttende samtaler: For borgere, der endnu ikke har et fast mål med behandlingen. Samtalerne er råd og vejledning i forhold til rusmiddelproblematikker. Støttende samtaler gives også til borgere, der ønsker hjælp til fastholdelse i at være stoffri/ædru.

Samtaler efter koncept: Individuel samtale med borgere, der er stoffri/ædru. Samtalerne tager udgangspunkt i borgerens egne erfaringer og mål for behandlingen. Desuden arbejdes der med tilbagefaldsstrategier, højrisikosituationer og mestring af hverdags-og arbejdslivet.

Motivationsgruppe: Gruppebehandling til borgere, der har taget beslutning om et stoffri/ædru liv. Behandlingen giver hjælp og støtte til at fastholde ønsket om ændring af livførelse. Yderligere udredning af behandlingsbehov i forhold til relevant behandling, såsom dagbehandling eller døgnbehandling.

Dagbehandling: Gruppebehandling for stoffri/ædru borgere. Temabaseret behandling, hvor der arbejdes med rusens indvirkning på familien, øvrigt netværk, konflikt håndtering, vrede, selvværd, selvtillid og højrisikosituationer.

Familiesamtaler: Tilbydes til familier med børn i hjemmet. Samtalerne indeholder emner som stof- eller alkoholforbrugets påvirkning af hele familien, relationer og mønstre. I samtaleforløbet vil børn blive inviteret med for at give dem mulighed for at blive hørt og anerkendt for deres oplevelser og bekymringer og udarbejdelse af strategier ved evt. tilbagefald.

Konsulentopgaver: Et tilbud til professionelle og andre voksne, der har kontakt med familierne.

Efterbehandling: Gruppebehandling, hvor erfaringer med afholdenhed/stoffrihed kan deles. Herunder hvornår det går godt, men også de situationer, der kan være svære, og i samarbejde finde strategier til at tackle de svære situationer. Støtte til at opbygge/udvide sit netværk.

Pårørendegruppe: Tilbud til pårørende/andet netværk til borgere med misbrug. Børn i hjem med alkohol- eller stofproblemer tilbydes individuel rådgivning, og henvises til familieteamet med henblik på oprettelse af børnegruppe. Unge i hjem eller unge, der er opvokset i hjem med alkohol- eller stofproblemer, henvises til Helsingung - helsingung.nu.

Kursus "En bedre hverdag": Kurset henvender sig til borgere over 30 år, som ikke tidligere har været i kontakt med behandlingssystemet. Kursets formål er, via oplæg og dialog, at give den enkelte borger mulighed for at reflektere over eget alkoholforbrug samt igangsætte eventuelle ønskede ændringer. Kurset er gruppebaseret og afvikles over fire gange af to timer.

Ambulante behandlingstilbud til borgere under 25 år

Når det drejer sig om unge er det afgørende, at der tages udgangspunkt i den unge som ung, og ikke i den unge som en ung med alkohol- eller stofproblemer. Behandlingen baserer sig derfor på den unges eget ønske om forandring. I en fase i de unges liv, hvor de unge, blandt meget andet, er optaget af at frigøre sig fra forældrene og andre autoriteter, er dette centralt i behandlingen.

Behandlingstilbuddene tager afsæt i servicelovens § 101. Tilbud til unge under 18 år iværksættes som en foranstaltning i henhold til servicelovens § 52, stk. 3 nr. 3 eller § 52, stk. 3 nr. 9 (jf. § 101, stk. 3 om behandlingsgaranti).

Helsingung er et tilbud til alle unge under 25 år i Helsingør kommune, som har et mistet kontrollen over deres forbrug af rusmidler (alkohol, hash eller stoffer).

Der er følgende tilbud:

Den anonyme rådgivning: Til fem samtaler. Den anonyme rådgivning er etableret i henhold til servicelovens §§ 10 og 11.

Individuel behandling: Et tilbud, hvor den unge typisk får en samtale om ugen.

Ad-hoc gruppetilbud: Der oprettes ad-hoc gruppetilbud fx på grundskoler og ungdomsuddannelserne for at motivere unge til at arbejde med deres forbrug, og evt. starte i et af behandlingstilbuddene.

Gruppetilbud: Tilbuddene oprettes, når der er en gruppe af unge, der matcher hinanden. Det kan være grupper, der motiverer til at reducere de unges forbrug eller grupper, der støtter de unge i at fastholde et rusmiddelstop.

Dagteamet: Et tilbud, der retter sig mod unge under 18 år, som har et så stort forbrug af rusmidler, at de er faldet ud af skolesystemet.

Forældreaftner: Et tilbud til forældre – sammen med andre forældre - om at få viden og indsigt i unges brug af rusmidler og hvordan de tackler deres egen teenager. Forældrekurser etableres i henhold til servicelovens § 11.

Konsulentopgaver: Et tilbud til professionelle og andre voksne, der har kontakt med unge.

Digitalrådgivning/behandling: Via vores hjemmesider www.helsingung.nu og www.forældrebackup.nu, styrkes indsatsen over for de eksperimenterende unge, både via facebook og apps.

Hashtrack og Alcotrack er digitale tilbud, som kan være en støtte i behandlingen af de unge, der kan gøre det nemmere at fastholde et ønske om forandring. Det kan bruges af unge i behandling i samarbejde med behandleren, men apps'ene kan også bruges af unge, der ikke er i behandling.

Døgnbehandling

Helsingør kommune har ikke eget døgnbehandlingstilbud. Der benyttes private aktørers døgnbehandlingstilbud. Konkret vurderes døgntilbuddene ud fra beskrivelser på Tilbudsportalen sammenholdt med evidensbaseret praksis og forskningsbaseret viden om virksomme tilbud og metoder på rusmiddelområdet og ikke mindst samarbejds erfaringer med behandlingstilbuddene.

Tilsyn under døgnbehandling: Ved midlertidige ophold i døgnbehandling, hvor borgeren bibeholder bopælsadresse i Helsingør Kommune, fører Rusmiddelcenteret, Helsingør Kommune, det personrelaterede tilsyn med behandlingen.

Klageadgang

Klager over **den sociale del af behandlingen** (lov om social service § 101) rettes til:

Helsingør Kommune, Rusmiddelcenteret, der revurderer sagen. Klagefristen er fire uger fra det tidspunkt, hvor borgeren har fået meddelelse den afgørelse, som vedkommende ønsker at klage over. Hvis Rusmiddelcenteret fastholder afgørelsen, sender de klagen med relevante akter videre til Ankestyrelsen Aalborg, 7998 Statsservice.

Klager over **den medicinske del af behandlingen** (sundhedsloven §§ 141 og 142) rettes til Sundhedsvæsenets Patientklagenævn, Frederiksborggade 15, 1360 København K, Telefon 72 28 66 00 E-mail: pob@patientombuddet.dk – se www.patientombuddet.dk.

Klagevejledning – alkoholbehandling

Loven bag tilbuddet er § 141, stk. 1 i sundhedsloven, som fastslår, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde gratis behandling til alkoholmisbrugere. Af bemærkningerne til loven fremgår, at kommunen beslutter, om borgeren skal tilbydes ambulant-, dag- eller døgnbehandling. Der kan ikke klages til patientklagenævnet over kommunens beslutning om behandling. Der kan heller ikke klages over beslutningen til andre myndigheder, men der kan klages over kommunens generelle serviceniveau, herunder hvilke tilbud og pladser, der skal være til rådighed, personalets optræden m.v.

Yderligere lovgrundlag

Bekendtgørelse nr. 1651 af 13.12.06 om garanti for social behandling for stofmisbrug til unge under 18 år i særlige tilfælde.

§ 1. Kommunalbestyrelsen sørger for tilbud om behandling for stofmisbrug til unge under 18 år i særlige tilfælde.

Stk. 2. Tilbud efter stk. 1 skal iværksættes senest 14 dage efter henvendelsen til kommunen.

Stk. 3. Forældre eller den unge kan anmode kommunen om et behandlingstilbud.

Stk. 4. Målgruppen er unge, som på grund af stofmisbruget har alvorlige sociale og adfærdsmæssige problemer, der medfører, at den unge ikke kan fungere i forhold til familie, uddannelse, arbejde eller skole. Der er tale om unge med sociale, fysiske og/eller psykiske skader forårsaget af stofmisbruget.

§ 2. Tilbud skal iværksættes med forældremyndighedens samtykke og kræver tillige samtykke fra den unge, når denne er fyldt 15 år.

§ 3. Den kommunale forpligtelse til særlig støtte over for børn og unge er reguleret efter bestemmelserne i servicelovens kapitel 11. Forpligtelsen, jf. § 1, stk. 1 og 2, ændrer ikke ved dette, men er en ekstra forpligtelse til at yde hurtig hjælp til målgruppen, jf. § 1, stk. 4.

§ 4. Det er kommunalbestyrelsen, der foretager den faglige vurdering af, om den unges problemer er så alvorlige, at der skal iværksættes et tilbud inden for 14 dage.

§ 5. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at sagen undersøges og for, at der tages stilling til den samlede sociale støtte samt for, at der udarbejdes en handleplan for den samlede indsats, herunder for behandlingen for stofmisbruget, jf. servicelovens § 140, stk. 2.

§ 6. Klage over afslag på behandling, herunder manglende iværksættelse af tilbud senest 14 dage efter henvendelsen til kommunen, kan indbringes for det sociale nævn, jf. servicelovens § 166.

§ 7. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2007.

Stk. 2. Samtidig bortfalder bekendtgørelse nr. 776 af 11. august 2005 om garanti for social behandling for stofmisbrug af unge under 18 år i særlige tilfælde.